

## ДАНАС НА ПОЗОРЈУ

20.00 часова / СНП, Сцена „Јован Ђорђевић“

### СВЕЧАНО ОТВАРАЊЕ ФЕСТИВАЛА

Беседа: Светозар Цветковић

Такмичарска селекција

Бранислав Нушић

### ГОСПОЂА МИНИСТАРКА

Хрватско народно казалиште Ивана пл. Зајца Ријека (Хрватска)

Режија, адаптација и избор музике: ТАТЈАНА МАНДИЋ РИГОНАТ

Сценограф: СТЕФАНО КАТУНАР

Костимографкиња: МАНУЕЛА ПАЛАДИН ШАБАНОВИЋ

Дизајнер светла: ПРЕДРАГ ПОТОЧЊАК

Аранжмани и адаптација музике: ЗОРАН МАЈСТОРОВИЋ

Лекторка и саветница за сценски говор: проф. ЉИЉАНА МРКИЋ ПОПОВИЋ

Саветница за сценски покрет: НОЕМИ ДЕСАДРО

Дизајнер звука: САША ПРЕДОВАН

Улоге

Живка: ОЛИВЕРА БАЉАК

Ујка Ваца: АЛЕКСАНДАР ЦВЈЕТКОВИЋ

Чеда: ЈАСМИН МЕКИЋ

Дара: ИВНА БРУК

Рака: ЈЕЛЕНА ЛОПАТИЋ

Анка: ТАЊА СМОЈЕ

Никарагуа: ДЕАН КРИВАЧИЋ

Нинковић: ЕДИ ЂЕЛИЋ

Ната: АЛЕКСАНДРА СТОЈАКОВИЋ ОЛЕЊУК

Пера писар: НИКОЛА НЕДИЋ

Тетка Савка: БИЉАНА ЛОВРЕ

Шима: ТОНИ ПЛЕШИЋ

Дечак из министарства: МАРИО ЈОВЕВ

Жандар: ЂУЗЕПЕ НИКОДЕМО

Музичари: ЗОРАН МАЈСТОРОВИЋ, ОСМАН ЕЈУБЛУ,  
ДИЕГО ВИТАСОВИЋ, ПЕДРО РОЗЕНТАЛ КАМПУСАНО



*Представа траје око 2 сата без паузе*

## Беседа на отварању 66. Стеријиног позорја СВЕТОЗАР ЦВЕТКОВИЋ, глумац



Ја не верујем...

Не верујем у ту причу, и садржај ми је компликован и невероватан. Не верујем у оне који ми је причају, поверење сам затурио, а прича је о животу, па јој не верујем. А у живот леп или не, тек не верујем. У тај живот. У овај живот, бољи, не, нисам ту и како бих вам рекао – не верујем.

Онда сам неки неверник? Ако се баш држим свог песимистичног дискурса неверовања. Али не, нисам песимиста, мада ни у то баш – не верујем!

Све у свему, ваљда ме је време протекло за леђима, што га остављам, упозорило да немам баш много разлога – да верујем. У људе, у облике, у природу, у сузе и смех, у љубав доживљену, у пријатељство, у светлост и таму, у оно што видим и чујем – изгубио сам поверење.

Прегорео, изгорео, у пепелу нестао, у диму издахнуо – шта тражим ту... кад, ипак НЕ ВЕРУЈЕМ.

Време ме је научило, покоја седа проређена влас, бол у леђима јутром раним, заборављени текст који сам савршено знао, да живот саопштава своје трајање, те да је наш траг у том трајању ирационалан али ипак постојећи.

Траг. У који верујем.

Онај мали, невидљиви, који ветар песком заметне, а ипак остаје ту.

Од мог је веровања опстало оно најважније – додир руке једне дугокосе девојке са шишкама у мраку угашених рефлектора на локалној сцени негде у Југославији (осамдесете године прошлога века), и њене речи док зуримо у прашњаву тмину и невидљивост наше будућности: „Тај мрачни простор који ме привлачи!!!“

Мирис дасака под ногама, воњ случајно просуте чашнице вињака по инспекцијентском пулту, суфлерка док пали своју лампицу да осветли речи које ми надолазе, кашаљ из седмог реда што неће стати ни кад нас светло обасја, задах тела оних који ми се приближавају...

Док скачемо у мрак и остављамо траг. У који верујем!

И док ту, у том мраку, и сад за овом завесом, не тек тамо неки, већ јединствени и осетљиви људи преврћу своје мисли по речима које ће нам узбуђено саопштити, док им трема зноји дланове јер пред њима је најважније вече у животу, исто као оно јуче и таман тако као оно сутра, још важније, знам да нечија рука додирује партнерску, а поглед са нестрпљењем зуре у „тај мрачан простор моје верујуће младости“.

Овај град – Нови Сад и овај простор – Српско народно позориште, успели су да сачувају једини светао мрак наше прошлости као залог за садашњост али и будућност, и то не само сценске уметности већ нашег битисања и духовног идентитета. Мрак у коме свој траг светлости остављају и Ступица и Мира и Бојан, и Шалајић, и Квргић, и Полић, Јовановић и Ристић, Мијач и Брајовић, Ковачевић и Ковачевић, Зијах и Дино, Пашовић и Надаревић, Гардиновачки, и Пеца и Петровић и Ејдус, и Стефановски, па Унковски, Ристановски, Стојановски, Ђорчев, Радмиловић, Стојковић, Краљ један и једини Петар, али и Љуба исто једини, Тика – и Плескоњић и Станић, па Баца, Рале, Оливера и Раде, Витез, Инга, Пере Мартиновић а и њен тата, Плеша, Жигон, Милена, Каваца, Борис и Јаца, Ђуза, Даф и Катица, Томи, Нелевић и Бане Поповић, Петровци и Мељихат, Драгица Томас и Шова, Реља, Јагош, Биљана С. и Милена М., Ромчевић, Мићановић, Бојковић, **Жутић**, **Торлаковић Сале** и **Чупе**, **Петрић**, **Црнобори**, **Берчек**, **Манојловић**, **Карановић**, **Гага** и **Милена**, **Брик** и **Раде**, **Бањац**, **Улмански**, **Глоги**, **Маринко**, **Жућа** и **Феђа**, **Мира** Фурлан...

И ко све није ту у једином светлом мраку за који се рађамо и нестајемо, за који тако ирационално живимо и коме траг свој остављамо.

Тај траг је позориште, тај траг је Позорје, које траје...

Е, у то верујем, верујте ми и ви.

## ИЗВЕШТАЈ СЕЛЕКТОРА

Такмичарска селекција

ГОСПОЂА МИНИСТАРКА, писац Бранислав Нушић, режија Татјана Мандић Ригонат; Хрватско народно казалиште Ивана пл. Зајца Ријека (Хрватска)

На болести моралне, дијагностификоване у Нушићевој комедиографији, међу којима је властољубље једна од најраспрострањенијих и најпогубнијих за здравље друштвеног организма, примењиване су различите терапије. Татјана Мандић Ригонат поступа редитељски тако што у први план истиче погубни утицај које властохлепни субјекат има на подстицање развоја малограђанштине, а тиме и кича као предворја Зла. Тај малограђански, провинцијални дух, жилав и прилагодљив сваком времену, нарочито снажан а погубан у нашем добу, у ријечкој представи упечатљиво је представљен на визуелном и музичком плану, а раскринкан и поражен у раскошној глумачкој игри.

Миљивоје Млађеновић

## ЕКС ЛИБРИС

ВАСА: Ујак сам ти, најближи сам ти, па дабоме и мене због тебе чествују. А мени, право да ти кажем, мило и онако пријатно ми као да ме неко голица по трбуху.

ЖИВКА: Па јест, може да буде пријатно!

ВАСА: Ама, откад ја чекам да неко из наше фамилије одскочи и да се прослави. Мислио сам пре да ће одскочити Јова Поп-Арсин. Био је бистро дете и имао је онако нечег господског на себи. Али он, ето, заглави робију. — Па онда полагали смо велике паде и на Христину, тетка-Дацину. Била је лепа и лепо је учила школе, али — помете се некако. Девети јој месец пао баш у време кад је требала да полаже матуру. И после тога готово да дигнем руке, кад једног дана ти одскочи и ускочи у министарке. Алал ти вера, Живка.

ЖИВКА: Немој ту, Васо! Седи овде... Па јесте, само не видим шта има од тога фамилија што сам ја министарка?

ВАСА: Боже, Живка, како то говориш; па зар *џи не мислиш мало* да погледаш и на своју фамилију?

ЖИВКА: Како да погледам?

ВАСА: Тако, да је збринеш! Па зашто си постала министарка? Сваки министар најпре збрине фамилију, па тек онда државу... Преча му је фамилија од државе! Никога немаш у фамилији који би могао бити министар културе, или владика, или балерина, него све ситне жеље, ситни захтеви...

ЖИВКА: Таман, где ћу ја толико њих збринути!

(Бранислав Нушић, Госпођа министарка)

## ПИСАЦ



**Бранислав Нушић**  
(Београд, 1864–1938)

Рођен у Београду као Алкибијад Нуша у цинцарској породици Ђорђа и Љубице Нуше. Његов отац, угледни трговац житом, убрзо после Нушићевог рођења губи богатство. Породица се пресељава у Смедерево, где Нушић проводи детињство и похађа основну школу и прве две године гимназије. Пресељава се у Београд, где матурира. Кад је напунио 18 година, законски је променио име у Бранислав Нушић. Дипломирао је на Правном факултету у Београду 1884. Током студија провео је годину дана у Грацу. Његов даљи живот пун је наглих обрта: године 1885. налази се на служењу војног рока и учествује у Српско-бугарском рату. Због сатиричне песме "Два раба" за тадашње опозиционо гласило *Дневни лист* осуђен је на две године робије.

Касније је службовао у конзулатима Краљевине Србије, а оснивао и водио позоришне куће у Београду, Новом Саду, Скопљу и Сарајеву. У младости се више бавио новинарством, покретао и уређивао више листова и часописа. Добио звање академика Краљевске академије наука 1933. Његово дела већином припадају периоду реализма, али се у драмском стваралаштву надовезује на Косту Трифковића и Јована Стерију Поповића. Писао грађанске драме и салонске комедије (*Тако је морало бићи*, *Пучина*, *Обичан човек*, *Прва јарница*), а највећи успех постиже комедијама о грађанском друштву Србије с краја XIX и почетком XX века. На хумористичан и сатиричан начин бавио се темама власти, наличјем парламентаризма, примитивним бирократизмом: *Народни њосланик*, *Сумњиво лице*, *Пројекција*, *Госпођа минисџарка*, *Ожалошћена њородица*, *Покојник*, *Власџи* (недовршена). Писао је и бајколорне драме *Љиљан* и *Оморика*, *Вечност*, *Жена без срца*. Као прозаиста, оставио је низ приповедака у збиркама *Пријовешке једној кайлара*, *Лисџићи*, *Рамазанске вечери*, фељтоне у три књиге *Бен Акиба*, аутобиографска и мемоарска дела *Девеџџи њеџнаесџи* о повлачењу српске војске и народа у Грчку преко Албаније, путописе са Косова, духовиту *Ауџобиоџрафију*. Псеудоним Бен Акиба.

## РЕДИТЕЉКА



**Татјана Мандић  
Ригонат**

Дипломирала је позоришну и радио режију на Факултету драмских уметности у Београду, у класи професора Дејана Мијача. Режира је радио-драме по сопственим текстовима и драматизацијама. Поред бројних позоришних режија и драматизација, написала је збирке песама *Мислерија срећној конџрабаса* и *Из живоџа џиџица*. Била је селектор Стеријиног позорја за 2008. Две године била је директорка Дrame Народнoг позоришта у Београду. Од 2010. обавља функцију селектора Међународног фестивала медитеранског позоришта „Пургаторије“ у Тивту. Режира је у Народном позоришту Београд, Југословенском драмском позоришту, Атељеу 212, Битеф театру, Мадленијануму, Народном позоришту Сомбор...

## КРИТИКА

(...) Дјело је то које непогрешиво сецира провинцијални менталитет тадашњег, а и данашњег српског па и хрватског друштва, а помијешано је с балканским шармом и богатством језика којим Нушић бриљантно описује комику наших живота. Укратко, Нушић је био заокупиран малограђанштином и људском глупошћу.

Ријечки глумачки ансамбл углавном је успјешно одговорио изазову говорења текста на српском језику. Сјајна Оливера Баљак у улози Живке Поповић носила је представу читаво вријеме. Њезин изговор, кретње и мимика били су беспријекорно изведени. Треба издвојити и Јасмина Мекића у улози Живкина зета Чеде унаточ неујерљивом српском изговору. Врло добру улогу остварила је и Ивна Брук као Живкина кћи Дара. Уз Оливеру Баљак засјала је и Јелена Лопатић која је разиграно и страствено тумачила Живкиног сина Раку – бунтовног тинејџера. Никола Недић ујерљив је као Пера писар, а врло добру и запажену ролу одиграо је Еди Ђелић у улози Живкина љубавника Нинковића. У улози служавке Анке сигурна је била Тања Смоје. Александар Цвјетковић је дојмљив у улози ујка Васе, а потенцијал за комедију показао је и Деан Кривачић као почасни конзул Никарагве.

*Ри Порџал*, 24. 7. 2020.

## Успјело исмијавање малограђанштине и провинцијског менталитета

Нушићева *Госпођа министарка* комедија је о малограђанштину, наглom успону на друштвеној љествици и химби у сврху социјалног уздицања која нема рок трајања. Ношена националном драмском првакињом Оливером Баљак, комедија је насмијала ријечки ХНК, чиме су се оствариле дугогодишње жеље ријечке публике о већем броју комедија на репертоару националне куће. Нушићева је прича добро позната: отвара се сусретом Живке Поповић (Оливера Баљак) и њезине тетке Савке (Биљана Торић) у скромном салону уређеном у земљаним тоновима те Живка од тете притом тражи финансијску помоћ. Већ сам изглед салона наглашава статус обитељи Поповић који је на рубу финансијске (и друштвене) пропасти, но ускоро долази до неочекиваног обрата.

(...) Осим Оливере Баљак, која као средиште драмске приче носи представу, глумом се истиче и Јелена Лопатић која има занимљиву улогу Раке, Живкиног сина револуционарних свјетоназора. Лопатић је приликом играња Раке дјечачки занесена, што њезину улогу чини изнимно ујерљивом и реалном. Од мимике и гести до начина говора, изгледа и кретања, Јелена Лопатић све је подредила Раки и остварила улогу којом се поновно доказује и потврђује као једна од окосница глумачких ансамбала ријечног ХНК-а. Међу бројним су се глумцима истакнули још и Тања Смоје, која је ујтеловила кућну помоћницу Анку, те Марио Јовев, који је глумио и момка из министарства, али је наступио и као члан малог оркестра који у кућу позорнице ствара час провинцијску, час амбијенталну глуму која прати догађања на сцени. С њим су наступили и неки од реномираних ријечких глумачких ансамбала: Зоран Мајсторовић, Данијела Мендикувић, Кармен Антуновић и Дарио Гргурић.

Осим споменуте сценографије, важно је издвојити и костимографију за коју је заслужна Мануела Паладин Шабановић, а која јасно оцртава промјене кроз које пролази понајприје домаћица Живка, а потом и цијела њезина обитељ. Кичасти дизајн, шаренило и пренаглашеност узорака и мотива како у сценографији тако и у костимографији, истовремено наглашавају комичност цјелокупне ситуације у којој се преко ноћи нашла обитељ Поповић те одлучила у потпуности промијенити начин на који их други виде.

Теа Шмидихен (*kazalište.hr*, 27. 7. 2020)

Госпођа министарка, хрватска представа коју је у Ријечком казалишту режирао Српкиња била је више од игре. Више од игре може бити само гола игра. Представа је била мелем за душу, срећа коју човјеку може подарити само умјетност. Ријечанке и Ријечани, они сретници који су се дочепали карата, коначно су се у овим мрачним, коронарним временима опустили до те мјере да су се смијали, пљескали, звали глумце на још један поклон и још један и још један.

Је ли добро што је ова „српска“ представа прошла без одјека? Што прича које нема о представи које у медијима такођер нема, говори о нама?

Можда говори да нас има? Нас неострашћених. Нас нормалних. Нас који мислимо да се људи не дијеле на Србе и Хрвате. Нас који знамо да се људи дијеле на глупе и паметне, зле и добре.

Екипа је у Ријечи извела одличну представу. Како се зову глумци? Режијерка? Музичари? Кројачи? Креатори покрета? Имена, имена, имена. Ма, нису увијек имена важна. А и попис је предугачак. Нушићева представа Госпођа министарка у Ријечком је казалишту била сусрет људи с људима.

Данас и овдје. Може ли више? Може ли веће?

Ведрана Рудан (Ријека данас, 22. 7. 2020)

## ИНТЕРВЈУ



**Др Мирослав  
Мики Радоњић**  
директор Стеријиног позорја

## ДОК ПОСТОЈИ ЦИВИЛИЗАЦИЈА ПОСТОЈАЋЕ И ПОЗОРИШТЕ

Директор Стеријиног позорја Мирослав Мики Радоњић за Билтен говори о изазовима са којима се сусреће у организацији фестивала, о томе како је „злу времену упркос“ потребно пробудити човека у себи и како је важно осветити да је култура неопходна да бисмо опстали као људска бића.

*Прошло Стеријино Позорје било је својеврсјан поглед ако говоримо о реализацији која је била врло успјешна, а остварена је у најгорим пандемијским условима. Овогодишње Позорје реализује се у нешто релаксиранијим условима, уз поштовање свих мера, наравно. Шта Вам је као директору фестивала био највећи изазов?*

• Прошлогодишње искуство заиста је било стресно и трауматично због свих неизвесности којима смо били изложени, условљених пре свега пандемијом и многобројним недумицама о правој природи вируса и реалним опасностима заражавања. Ипак, након два померања термина, успели смо да реализујемо 65. Позорје без било каквог

инцидента, што је стручна, али и најшира јавност свесрдно поздравила и високо оценила. Надали смо се да ће се овогодишње издање фестивала одржати у редовном термину, од 26. маја до 3. јуна, да ћемо скинути маске и гледати осмехе једни другима на лицу, али то се, на жалост, није догодило. Упркос свему, „упркос злим временима“, опет смо ту! Чињенице говоре да ће 66. Стеријино позорје бити највећи позоришни фестивал у Европи у претходних годину и по дана. Стога све потешкоће које смо имали током селекционог циклуса или у непосредној реализацији постају неважне, а ми се с нескривеном дозом оптимизма и позитивних мисли okreћемо величанственој театарској светковини.

*Моћ овогодишње селекције је „Злу времену упркос“. Како ја са својим искуством коментаришеће?*

• Ако само летимично бацимо поглед уназад и прisetимо се бурне и сурове историје двадесетог века, која немилосрдно наставља да шибачовечанство и у првим деценијама 21. столећа, онда не можемо рећи да живимо у „најбољем од свих светова“. Људска цивилизација и савремени свет нису у позицији да се похвале племенитим вредностима које би требало да чине здраве темеље друштва или заједнице. Тим пре је значај културе и уметности већи, а наша потреба да их конзумирамо неопходна да бисмо опстали као људска бића. Упркос свему морамо да пробудимо човека у себи.

*Шта је период пандемије донео позоришту и да ли ће то донети неке промене или све остaje по старом?*

• Позориште је као уметност која постоји већ више од два миленијума пролазило и кроз много теже и комплексније недаће, прилагођавајући се најразличитијим околностима. Било да је реч о вишедеценијским ратовима, куги или другим стравичним пошастима, театар је успевао да преживи и покаже невероватну егзистенцијалну и креативну виталност. Оно што нас је задесило у ове две године само је потврдило да се позориште врло брзо трансформише и налази могућности опстанка и када то делује крајње неизвесно. Вероватно ће будуће време изнедрити неке занимљиве и инвентивне форме, особену позоришну естетику или идејно-тематске обрасце који ће третирали период пандемије. Наравно, још увек је рано за озбиљније анализе и закључке на који начин је, и да ли је уопште, епидемија коронавируса променила саму срж позоришне уметности.

*Фестивали су места сусрета, без живе размене су обемишљени. У том контексту, предвиђавам, помераће међународну конференцију позоришних критичара и театаролога за наредну годину.*

• Тријенални међународни симпозијум позоришних критичара и театаролога је најважнији интернационални програм Стеријиног позорја који наша институција организује већ више од пола века под покровитељством Светске асоцијације позоришних критичара. На сваком симпо-

зијуму окупљало се тридесетак еминентних театарских стручњака из целог света, што у садашњим условима није реално. Било је предлога да 17. симпозијум одржимо онлајн, што нисмо прихватили, јер као што позориште не постоји без непосредне интеракције између глумца на сцени и гледаоца у публици, тако ни размена мишљења и дебата наших колега критичара и театролога у виртуелном свету интернета, друштвених мрежа и платформи, не може заменити сусрете уживо. Надам се да ћемо већ наредне године успешно организовати овај позоријански програм.

#### *Шта бисте искали од прашећих програма фестивала?*

- Поред већ одавно успостављеног међународног програма „Кругови“ и од прошле године уведене „Друге сцене“, истичем традиционалне Дане књиге, нарочито први термин (22. јун, 17.30 сати) који ће уједно бити посвећен успоми на Милету Радовановића, дугогодишњег директора Стеријиног позорја. Ту је 62. изложба ликовних радова деце и омладине Србије „Сцена, маска, костим, лутка“, коју организује Центар за ликовно васпитање деце и омладине Војводине, програм „Приче с малог одмора“ – представљање пројекта промоције и афирмације српског драмског стваралаштва за децу и младе, у сарадњи са Удружењем ASSITEJ Србија, Округли сто о дијалогу између сцене и њених „бочних страна“ Центра за сценски дизајн, архитектуру и технологију Департамента за архитектуру и урбанизам Факултета техничких наука Универзитета у Новом Саду...

#### *Овогодишњи мојо Позорја на извесан начин каже да је позориште вијално као и животи. Како у њом контексту пројектујете будућности позоришта и Стеријиног позорја?*

- Увек истичем да се морамо вратити темељним вредностима на којима почива свако, па и наше друштво, а то су култура и уметност, традиција, језик и савремено стваралаштво. Неспорно је да позориште као најкомплекснија уметност стоји у основи људског битисања. Док постоји цивилизација, постојаће и позориште.

Разговарала Наташа ГВОЗДЕНОВИЋ



**Миљивоје  
Млађеновић**

селектор 66. Стеријиног позорја

## ПОЗОРИШТЕ ЈЕ САМО ДО ИЗВЕСНЕ МЕРЕ ФОРЕНЗИЧАР ЕМАНАЦИЈЕ ЗЛА

Пандемија је пореметила дух, мишљење, певање, играње, али алкавост, прљавштина, блуд, неморал, зацарили су јер се наглавачке претурило систем вредности. До тога је дошло вишевековним фаворизовањем свега оног лошег у човеку. Али трудимо се да буде што више позоришта, јер ће онда бити мање коцкарница и блудилишта, поручка је човека који је ове године бирао представе које ћемо гледати.

Миљивоје Млађеновић најпре је био новинар, онда управник, па драмски писац. Данас је педагог, у међувремену је стигао да буде и директор Стеријиног позорја, а ове године је његов селектор, дакле човек који има најтачнији увид у целокупну једногодишњу позоришну продукцију. Управо о њој и нашем животу који све извесније иде у неком другом правцу од до сада познатог, говорио је за први Билтен Стеријиног позорја:

*Пандемија нас је све ослабила, ња и позориште. Где му је задала озбиљан ударац, а где му није могла ништа? Колико се она види на предсјавама, колико на глумцима, јер нису имали времена да штренирају своје квалитете?*

- Озбиљно је нарушен континуитет позоришног живота, осујећена позоришна продукција. И код нас и у региону. Значи, поремећено је људско деловање у области духа, мишљења, певања, играња. Оштећено је једно од најважнијих својстава по којем се човек разликује од марвинчета. А иначе је дејством технологије људско чељаде одавно рашчовечено, поприлично. Дакле, механизам комуникације између извођача и публике није функционисао на традиционалан начин, поремећене су неке специфично позоришне конвенције. Немамо инструментариј за мерење емоционалног, страшног, еротског у сфери уметничког стварања, али видљиво је да са сцене извођачи, уметници, нису емитовали ону страст, оно што их одваја

од свакодневног деловања. Нити је публика имала тако снажан доживљај, рецепцију позоришне представе, кад су се представе изводиле у полупразној дворани, у подне. То су нека својства која чине позоришну „магију“.

Театар је претрпео штету и у формалном погледу: доминирале су камерне форме што је, осим смањеног броја „употребљених“ глумца и мањег броја гледалаца, значило и сужавање сценских изражајних средстава. Осим тога, драматургија камерног позоришта изискује и специфично драмско писмо, усредсређено на област интимног, радњу сведену на најважније сукобе, једноставнији, исповедни стил. Ипак, осим представа које се обраћају интимној сфери гледаоцевог бића, на овогдишњем Стеријином позорју биће и неколико сценски заиста раскошних представа.

*Слојан Позорја је „Злу времену упркос“. Зашто ми увек све морамо „упркос“, уз вештар? Зашто се не можемо најзад мало ојамешити, постојати мало мудрији, испренирати и неке дипломатске особине, како у обичном живоју, иако и у холивици, у свему...*

• У слогану је употребљен речца „упркос“ која у овом контексту означава делатност, позив на акцију, на промену. Није употребљена у смислу именице „пркос“, чија семантика захвата подручје менталног, цивилизацијског... Ех, зашто... Зато што су се зацарили алкавост, прљавштина, блуд, неморал, зато што се наглавачке претурарио систем вредности. А до тога је дошло вишевековним фаворизовањем свега оног лошег у човеку. Зло се много лакше развија. Позориште је само до извесне мере форензичар еманације зла: може да искаже место, време, узрок, начин злочинења, али не и да суди.

*Својевремено сте као директор Позорја рекли да оно треба да буде реалан одраз нашег тренутног стања. Имајући у виду у каквом смо тренутку сада, било би добро знати да ли је позориште ипак бар мало боље од нашег тренутног стања? Да ли је могуће да буде боље? Шта вам се чини на основу овогдишње селекције?*

• Наравно да је боље. Није тешко да буде боље од оваквог друштва, које је успело у природу да упропасти, начисто! Да се не заваравамо, позориште и уметност уопште, увек одражавају оно што се збива у друштву. Некад га имитирају, подражавају, некад му показују његово наличје, некад показују средњи прст, некад му се отворено смеју у оне брчиће.

*Шта вас је позитивно изненадило у овогдишњој селекцији, а шта вас је разочарало?*

• У Новом Пазару је Златко Паковић са глумцима, полазећи од романа Енеса Халиловића, изградио трагедију наших дана *Ако дуго гледаш у њонор*. Њена убојитост је нешто што засеца директно у ткиво друштва, без анестезије, односно у ту локалну заједницу. Тенденција да се установи нови трагедијски образац видљива је и у другим

представама – *Деобе*, *Шинглеров лифт*, то такође показују. А што се разочарања тиче, па... Било би прејако рећи да ме је разочарало, боље је рећи да ме је изненадило то што у репертоарима наших позоришта нема наших драмских писаца, у пуној снази и стваралачком замаху. Не би то смело да се схвати као приговор, јер не мери се вредност једног позоришта искључиво према присуству домаћих драмских дела на позорници, али неки знак јесте.

*Колико је холивице у овој селекцији? Ми имамо прилично холивично позориште, оправдано, јер морамо се бавити њоме бар у истој мери колико се она бави нашим живојима.*

• Политика је у позоришту, на изванредан начин, присутна увек. Блато свакодневице мора да се чисти. Позориште увек из позиције времена у коме ми јесмо, сагледава људску судбину и у томе су његова и привлачност и моћ. И из оног што је некад било, озбиљно позориште извучи важна упутства и за данашње време. Упозорава. Подсећа.

*Шта мислите, да ли би данас имало смисла да неки глумци, усред представе, изађе из улоге, као што је својевремено учинио Воја Брајовић у „Бурењу баруша“ и каже: „Цар је то.“? То је онда реинтерпретовало храброст, шта мислите шта би се десило данас? Да ли би све остало на нивоу „твита“?*

• Па то се ради, одувек, из различитих визура. Да остано на подручју алегорије и ироније: само неко се бави констатацијом царево голотиње карактеришући је политичком порнографијом, неко се опет бави структуром његовог одела, неко друштвеним организовањем ткалаца, неко моралним профилом оних који се цару додворавају. Све нешто мислим да нема довољно јаке речи којом би се могао променити свет. Ово је време искључивих, превише острашћених људи. Има профитера, има вуцибатина, протува разне феле, изабљивача, похлепника, насилника. Од кад је света позориште и о њима говори, али неће моћи никада својим деловањем да их укине. Може само да се бори за свет једнаких и праведних. Да се не замлаћујемо оном романтичном флоскулом да ће уметност спасити свет. Хоће, ђавола! Највише што позориште може, како је говорио Владимир Стаменковић, јесте да критикује, да опомиње шта се догађа, да доведе до вишег степена човечности, то је максимум.

*Ту су нам на овом Позорју и Урбан, и Младеновић, и Паковић, три неуприкована позоришна хомо холивикуса? Има ли то неко млађе ко ће уместо њиха која они постојевају понудити и одговоре, јер их ова тројица не нуде? Може ли се у театру уопште десити ишта ново ако смо ми стари, исти, а театар настаје из зајамности, зар не?*

• Поменули сте три исконска, а међусобно потпуно различита, првоборца у позоришту. Сваки од њих испитује енергетски горљиво у театру „оно политичко“, али њихове представе су истовремено и поетске, интимне, фило-

зофске, егзистенцијалистичке. Чујемо да се свом региону ускоро враћа и Оливер Фрљић, зачетник оне манифестне, жестоке линије друштвено ангажованог позоришта и то нас радује. А истовремено, дуго ћемо још туговати за прераним одласком Игора Вука Торбице, чији је редитељски поступак одликовала префињеност, софистицираност и кад се ради о политички провокативним темама.

*На основу вишегодишње позоришне искуства, у разним улогама, шта вам се чини да ли је данашње позориште храбрије, или је било куражније током деведесетих година, у време када сте били ујравник у Сомбору?*

• Биле су то деведесете. Године немаштине, године мржње, зла, лоповлука. Али били смо млађи. Па природно и храбрији, а опет из те борбе нисмо изашли као у финалу бајке. Зло деведесетих се једним делом прикрило, једним делом метастазирало. Зато би данас требало да смо и мудрији и опрезнији. Добро ће надвладати Зло, само ако његове носиоце престанемо да именујемо. У Србији има подобар број протува које се баве јавним послом, а не заслужују да им се име икад помене. Само педантним, упорним, паметним отпором примитивизму и бахатости, а истовремено игнорисањем њиховог постојања, не правећи им бесплатну рекламу, директним помињањем у позоришту, у медијима, било где у јавном дискурсу, могуће их је елиминисати.

*До сада сте део Позорја били на разне начине: као директор, селектор, члан жирија, писац... Храбар човек, ако жели да нешто до чега му је стало буде још боље, говори и о мањкавостима. Шта у том смислу, осим веће буџета, недостаје Позорју?*

• Сетимо се у овом тренутку Милете Радовановића који је почетком века спасио Стеријино позорје од институционалног затирања, који се енергично и ауторитативно одупро грабежљивцима. Мирославу Микију Радоњићу припадају заслуге за стални развој Позорја као врхунске позоришне институције, за учвршћивање положаја, утицаја и угледа установе као централног места српског позоришта. У будућности видим како из Позорја израста Позоришни институт, а видим и једно ново позориште, форматизовано према мисији Стеријиног позорја. То није утопистичка визија. Мислим да је то маштарија заснована на реалности, јер Србији је потребно још позоришта, у разним облицима. Што већи број позоришта, то мањи број коцкарница и блудилишта.

*Кад год човек прича са вама не може а да се не сећа изузетног периода сомборског Театра у време када сте били ујравник. Нема више ујравника који воле позориште, сви углавном само воле новац и заобилазне тендере на којима бесрамно профитирају за себе промовишући странџерске пројекте. У време када сте ви били ујравник знао се кућни ред, поштовали су се глумци али и новинари. Они су били на истом задатку. Па где се и то изгубило?*

• На овај први део питања немам одговора, дуго сам ван позоришних институција. Једино што могу да кажем јесте да се све што се збива у друштву, рефлектује и на

позоришни живот. Општи је расап вредности. Фаворизује се протаклук, у томе у доброј мери учествују и медији, неколико међу њима је заиста озлоглашених, апологета зла, који вуку свом силином у примитивизам, бестијалност, блатиште. Њихово деловање је нашкодило и позоришту и уметности уопште, не само прећуткивањем догађаја у овој области него још чешћим свођењем уметника на естрадни ниво, вредновањем позоришних успеха према учешћу глумаца у петпарачким серијама.

Разговарала Снежана МИЛЕТИЋ

## ЖИРИ 66. СТЕРИЈИНОГ ПОЗОРЈА



### Снежана Тришић (председница Жирија)

Позоришну и радио режију дипломирала је 2009. на Факултету драмских уметности у Београду у класи професора Николе Јевтића и Алисе Стојановић. Од 2012. у почетку као асистент, а данас као доцент,

са ред. проф. Иваном Вујић води класу позоришне режије на ФДУ. Завршава докторске уметничке студије у драмским и аудио-визуелним уметностима, област истраживања: Апсурд као феномен у креирању редитељског поступка у савременом позоришту, под менторством професора емеритуса Светозара Рапајића.

Снежана Тришић је режирала у најзначајнијим позориштима у Београду, Србији и региону. У њеном раду с једне стране преовлађује редитељско истраживање класике: *Калигула* Албера Камија (2020), *Ричард Трећи* Вилијама Шекспира (2017) и *Хега Габлер* Хенрика Ибзена (2011) у Народном позоришту Београд, *Носорог* Ежена Јонеска (2014) у Народном позоришту Кикинда, *Мистер Долар* Бранислава Нушића (2014) у Народном позоришту Суботица, *Казимир и Каролина* Едена фон Хорвата (2014) у Атељеу 212. С друге стране препознатљиво је пажљиво и континуирано истраживање и откривање савремених српских, регионалних и страних драмских аутора: *Забава за Бориса* Томаса Бернхарда (2019) у Прешерновом гледалишту Крањ, *За сада је све ок*, ауторски пројекат Снежане Тришић, Наташе Рајковић и глумаца представе (2021) и *Анималс* Угљеше Шајтинца (2018) у Крушевачком позоришту, *Деца радоси* Милене Марковић (2016) у Атељеу 212, *Ждрело* Жанине Мирчевске (2016) у НП Кикинда, *Шта се догодило након што је Нора најустојила свога мужа или Шубови друштва* Елфриде Јелинек (2015) у ЈДП-у, *Бизарно* Жељка Хубача (2013) у НП Београд, *Чудо у Поскоковој драми* Анте Томића (2012) у НП Суботица,



*Пошто њаштејта?* Тање Шљивар (2012) у Атељеу 212, *Народна драма* Олге Димитријевић (2012) у позоришту „Бора Станковић“ Врање, *Самоудица* Александра Радивојевића (2009) у Атељеу 212, *Разред* Матјажа Жупанчића (2008) у Народном позоришту Републике Српске.

Као добитница Кенедијеве стипендије учествовала је у програму за позоришне редитеље и похађала бројне радионице у Вашингтону, Њујорку и Чикагу (2010). Похађала је Интернационални семинар за позоришне редитеље у организацији ASSITEJ Немачке у Манхајму 2015. Од 2017. је члан Уметничког савета фестивала Стеријино позорје.

Њене представе су освојиле бројне награде од којих су најзначајније: *Калиџула* – најбоља представа сезоне у НП Београд, 2020; *Моби Дик* – најбоља представа за децу и младе у Србији у 2017, Аситеж Србије, 2018; *Казимир и Каролина* – Награда „Ардалион“ за режију и награда за најбољу представу на 20. Југословенском позоришном фестивалу Ужице, 2015; награде за режију и за најбољу представу – 23. Фестивал класике Вршачка позоришна јесен, 2015; Стеријине награде за режију и за најбољу представу на 60. Стеријином позорју 2015. (представа је добила седам Стеријиних награда); *Носорог* – награде за режију и за најбољу представу, 65. Фестивал професионалних позоришта Војводине Кикинда, 2015; Награда за режију, ЈоакимИнтерФест Крагујевац, 2014; *Народна драма* – Награда за режију на 51. Фестивалу професионалних позоришта Србије „Јоаким Вујић“ Шабац, 2015; *Мисџер Долар* – Награда за режију, Фестивал Дани комедије Јагодина, 2015; *Бизарно* – Награда за режију, Фестивал првоизведених представа Алексинац, 2015; *Пиноккио* – Награда за најбољу представу на 21. Которском фестивалу позоришта за децу, 2013; *Чудо у Поскоковој Драги* – Награда за најбољу представу на фестивалу Тврђава театар Смедерево, 2013; *Хеда Габлер* – Награда за најбољу представу на фестивалу Театар у једном дејству Младеновац, 2011; *Самоудица* – Награда за режију „Љубомир-Муци Драшкић“, Атеље 212 и Град Београд 2009; *Породичне приче* – Награда за режију SETKANI / ENCOUNTER 2008 (Интернационални студентски позоришни фестивал у Брну, Чешка Република) 2008; Награда „др Хуго Клајн“ најбољем студенту позоришне режије у генерацији, Факултет драмских уметности Београд 2007.



## Наташа Тапушковић

Дипломирала глуму на Факултету драмских уметности Београд. Чланица Југословенског драмског позоришта од 2000. године.

Позоришне представе (избор):

ЈДП: *Зашто је њолугео то-сјодин Р?* (Госпођа Р.), *Ајнштајнови снови* (Коломбина, Бина, Др Хелга, Телесна, Јелена), *Хошел Слободан њро-*

*меј* (Марсела), *Нора!* (Нора), *Издаја* (Ема), *Госпођица* (Јованка), *Вишњик* (Варја), *Само нека буде лејо*, *Мејаморфозе*, *Кандид или Ојџимизам* (Кунигунда и Маркиза), *Галеб* (Нина), *Сујермаркеј* (Дијана Црнојевић Шварц), *Пављони* (Мала), *Прљаве руке* (Цесика);

Атеље 212: *Пошто њаштејта* (Бабица/Комшиница 2), *Терајџија* (Жена, Кучка, Сестра); БДП: *Злочин на козјем осџрву* (Пија), *Кејџи и нилски коњ* (Ана), *Сви моји синови* (Ен Дивер), *Сујарници* (Лидија Ленгвиш);

УК „Вук Караџић“: *Фошџографџија 51* (Др Розалин Френклин);

Звездара театар: *Вирус* (Ана);

СНП–Град театар Будва: *Скочиђевојка* (Скочиђевојка);

Самостална продукција: *Јул Ивана Вирипајева*;

ТВ: *Фолк*, *Последња аудијенција*, *Позориште у кући*, *Живџи је чудо...*

Филм: *Сјоменик Мајклу Цексону*, *Tenor – liriko spinto*, *Балкан није мрџав*, *Шишање*, *Живџи је чудо*, *Лајање на звезде...*

Награде: Годишње награде ЈДП-а (2014, 2016, колективна 2013), Награда за лепоту говора „Др Бранивој Ђорђевић“, Награда града Београда за позоришну уметност 2010, Награда „Бранка и Млађа Веселиновић“, Гран при фестивала монодраме БЕФЕМОМ, Зоранов брк за глумачку бравуру 2012, Златна антена за најбољу женску улогу у ТВ серији *Фолк*.



## Давор Шпишић

Драматичар, сценарист и прозаик, рођен је 1961. у Осијеку. За своје драме досад је пет пута добио Награду „Марин Држић“, најзначајнију државну награду у Републици Хрватској за

драмско стваралаштво, као и бројне награде на позоришним фестивалима. Драме су му извођене у многим позориштима Хрватске и у иностранству (Србија, Босна и Херцеговина, Велика Британија, Њемачка, Мађарска), на радију и телевизији. У богатом драмском опусу посебно се истичу *Алабама* (праизведба у ГДК „Гавела“ Загреб, 2010), *Галеб 2* (награда на конкурс Народнoг позоришта Суботица за нову драму 2010, праизведба 2011. у Народном позоришту Суботица) *Црне очи* (праизведба ГДК „Гавела“ Загреб, 2012), *Црни крух* (праизведба Theater ТКО, Келн, 2014), *Тихе ноћи* (финалиста на конкурс Европске комисије и ХНК Сплит за нови драмски текст, 2016), *Зидарија*, *Дјечак* (видео-онлајн премијера, Загребачко казалиште младих, 2021).

Сценаристички занат калио је, између осталог, и као сарадник на сценарију треће сезоне ТВ-серије *Почивали у миру* (Ринг продукција и ХТВ, 2018), серије која се убра-

ја у сам врх телевизијске продукције у Хрватској. У прозном стваралаштву нарочито се издвајају романи *Кољиво* (В.Б.З.-ова књижевна награда за најбољи необјављени роман 2004), *Плес са младом*, *Самовар* и *Кошер*.



### Дарко Недељковић (Београд, 1955)

Архитекта и сценограф. Дипломирао на Архитектонском факултету Универзитета у Београду. Специјалистичке и магистарске студије завршио на Институту за уметност и дизајн Универзитета Цукуба у Јапану (1984–1987). У марту 1987. од овог Универзитета добија звање магистра уметности и дизајна. Аутор је више самосталних изложби (Салон Музеја савремене уметности у Београду, Музеј ЗОИ у Сарајеву, Галерија Културног центра у Никшићу, Галерија науке и технике САНУ и др.), као и већег броја радова објављених у земљи и иностранству. Писао је за *Културе Истока* – Часопис за филозофију, књижевност и уметност Истока, затим за месечник Савеза архитеката Хрватске *Човјек и његов простор* итд. Био је учесник бројних групних изложби; излагао је на Прашком квадријеналу, Салону архитектуре, Бијеналу сценског дизајна, Тријеналу сценографије, костимографије и позоришног плаката и на другим изложбама. Одржао је многа предавања из урбанизма, архитектуре, сценографије и дизајна у земљи и иностранству. Радио је на реконструкцији Атељеа 212. Од 1991. ради као сценограф и дизајнер у позоришту Атељеа 212. Током 32 године уметничке каријере сарађивао је са еминентним редитељима и истакнутим позоришним уметницима из земље и региона. Добитник је најзначајнијих награда и признања у области сценографије – награде Златни ђуран, Стеријине награде, Награде Ардалион, Награде за животно дело Удружења ликовних уметника примењених уметности и дизајнера Србије за целокупно стваралаштво и допринос развоју примењених уметности и дизајна.

Године 2016. Удружење ликовних уметника примењених уметности и дизајнера Србије додељује му, као сценографу, звање истакнутог уметника. Од октобра 2013. је професор на Факултету техничких наука у Новом Саду, Департман за архитектуру и урбанизам, Катедра за уметност примењену у архитектури, техници и дизајну, где предаје предмете из области сценског дизајна на основним, мастер и докторским студијским програмима сценског дизајна.

Године 2016. Удружење ликовних уметника примењених уметности и дизајнера Србије додељује му, као сценографу, звање истакнутог уметника. Од октобра 2013. је професор на Факултету техничких наука у Новом Саду, Департман за архитектуру и урбанизам, Катедра за уметност примењену у архитектури, техници и дизајну, где предаје предмете из области сценског дизајна на основним, мастер и докторским студијским програмима сценског дизајна.



### Михајло Несторовић (Пожаревац, 1966)

Завршио глуму на АУ Нови Сад 1993. у класи професора Бранка Плеше. Од 2001. стални је члан ансамбла Народног позоришта Сомбор.

Играо је у Позоришту „Душко

Радовић“, Београдском драмском позоришту, Звездара театру, Народном позоришту Ужице, Крушевачком позоришту.

Осим глуме, бави се и режијом, како у професионалним, тако и у аматерским позориштима (Зајечар, Ужице, Сомбор, Чајетина, Црвенка, Пријепоље). Продуцент је ТВ серије *Сомборским сокаком* (15 епизода). Аутор је преко педесет кратких, документарних, рекламних филмова, спотова и реклама. Успешно се бавио и педагошким радом (Чајетина, Сомбор).

Од 2008, када преузима дужност директора Културног центра „Лаза Костић“ у Сомбору, ова установа постаје препознатљива на карти знаменитих културних установа, не само у Србији него и у ширем региону. Изузетним ангажманом успешно реализује више од 200 пројеката годишње, а неки од најзначајнијих свакако су обновљена чувена Ликовна јесен, по којој је Сомбор годинама препознатљив; идејни је творац јединствених манифестација „Културно лето на селу“ и Сомборског лета на улици „Култура у срцу града“, које се одржавају сваке године; један је од оснивача сомборског Цез фестивала који већ постаје традиционалан, као и јединственог музичког фестивала Сомус (Сомборске музичке свечаности); под слоганом „Култура је одело града“ начинио је јединствен годишњи календар пројеката Културног центра „Лаза Костић“ Сомбор; обновио је Сомборски салон 2013. на коме су излагали ликовни ствараоци који живе, раде или су рођени у Сомбору и који је наставак традиције Пролећне сомборске изложбе, први пут организоване 1986; године 2017. оснива, као ауторски пројекат, студентски уметнички фестивал Арт окупација; године 2018, као један од оснивача, постаје директор Дирекције Сомбор филм феста; исте године оснива Виминацијум фест у Пожаревцу и постаје селектор и уметнички директор фестивала.

Од јуна 2014. је директор Народног позоришта Сомбор. Вишеструко је награђиван за свој рад.

Између осталих признања, добитник је Златне значке КПЗ Србије, двоструки добитник Повеље „Капетан Миша Анастасијевић“ за развој културе и позоришта, Награде Министра културе Републике Коми (Руска Федерација) за популаризацију и развој културног наслеђа, Октобарске награде Града Пожаревца за 2018.

Од 2019. је директор новосадског Позоришта младих.

## ОКРУГЛИ СТО КРИТИКЕ

И ове године на Округлим столовима критике разговараће се о свим изведеним представама на фестивалу: у Такмичарској селекцији (*Госпођа министарка*, *Кус њешић*, *Деобе*, *Ако дуго ледаш у јонор*, *Тихо шече Мисисии*, *Велика дейресија*, *Вишезови*, „*Лаке мале*“, *Дервиш и смрт*, *Радио Шабац*, *Шиндлеров лифт*), селекцијама „Кругови“ (*Хошел Загорје*, *Дјечак који је говорио Боју*, *Крекешање*) и „Друга сцена“ (*Као да крај није ни сасвим близу*, *Поешика ледана*). Сесије ће се одржавати сутрадан по изведбама, почињаће у 11 сати (19. јун), у данима одржавања два стола критике разговори ће почињати у 11 и 12 сати (21–24. јун), три стола критике биће одржана 20. јуна у 11, 12 и 13 сати, као и 25. јуна, али у 11, 12 и 22.30 сати. Водитељи Округлих столова су **Исидора Поповић**, историчарка позоришта и **Влатко Илић**, театролог и редитељ. Округли столови су место на коме критичарска „копља“ укрштају како театарски посленици тако и сви они који осећају потребу да своје мишљење поделе са другима, па је ово позив да се укључе и тиме допринесу живости разговора.

### Водитељи Округлог стола



#### Исидора Поповић

Рођена 1981. у Новом Саду. Основне студије завршила 2003. на Академији уметности у Новом Саду (Драмски одсек, смер Глума на српском језику), у класи професора Петра Банићевића. Магистрирала 2005. на Одсеку за српску књижевност Филозофског факултета у Новом Саду, одбравивши рад *Животи и дело Лазара Лазаревића сјаријет*. Докторирала 2013. дисертацијом *Комедија у Срба пре Јована Стерије Појовића (од њоћейка до 1830. године)* на Филозофском факултету у Новом Саду. Током израде докторске дисертације била стипендиста Министарства науке Републике Србије.

Од 2000. до 2005. радила на Телевизији Нови Сад (данашња РТВ), најпре у Информативном, а потом у Документарно-образовном програму. Од 2005. запослена је у Матици српској, најпре у Лексикографском, а потом у Рукописном одељењу. Носилац више пројеката и тема у Матици српској, између осталог: *Рукописна заоставштина Јована Св. Појовића у Машици српској* (2006–2008), *Проучавање, редиговање и објављивање српске јозоришине баштине до 1918* (од 2008), *Машица српска и Српско народно јозоришће* (од 2012). Сарадница *Српској биографској речника* и *Лексикона јисаца српске књижевности* Матице српске, као и капиталног националног

пројекта Издавачког центра Матице српске *Десет векова српске књижевности*.

Бави се историјом српског позоришта и раним развојем српске драмске књижевности. По позиву је учествовала на више научних скупова у земљи и иностранству, а у периодици је објавила неколико десетина чланака. Објавила је монографије: *Књига Стеријиних рукописа: рукописна заоставштина Јована Св. Појовића у Машици српској*, Матица српска, Нови Сад 2008. (награђена 2009. на Новосадском Салону књига као издавачки подухват године) и *(Пред)историја веселих јозорја*, Стеријино позорје, Нови Сад 2014. Као приређивач објавила је књиге *Герасим Зеллић/Викенције Ракић/Саво Мркаљ, Десет векова српске књижевности*, Издавачки центар Матице српске, Нови Сад 2016. (са Боривојем Чалићем) и *Фолкер: Јован Ђорђевић и Српско народно јозоришће кроз одабране изворе*, Градска библиотека у Новом Саду и Матица српска, Нови Сад 2017. (са Браниславом О. Поповићем).

Од 2013. члан редакције часописа „Сцена“ у коме уређује сталну рубрику из историје позоришта.



#### Влатко Илић

(Београд, 1981)

Од 1999. до 2001. похађа Lester B. Pearson College UWC у Канади, након чега уписује студије позоришне и радио режије, које завршава 2006. као студент генерације Факултета драмских уметности у Београду. Децембра 2010. брани докторску дисертацију *Сјрашетије ојсјанка извођења уживо у ејохи нових медија: Нова теорија јозоришћа / теорија новог јозоришћа у Србији* на Универзитету уметности у Београду и стиче звање доктора наука у области теорије уметности и медија.

Ванредни је професор на Факултету драмских уметности Универзитета уметности у Београду, на Катедри за теорију и историју, где предаје на предметима: Теорија културе, Естетика, Савремена естетика, Естетика комуникација, Естетика медија, Филозофија медија, Методологија научно-истраживачког рада и Поетика, на свим нивоима студија. Аутор је две научне монографије: *Савремено јозоришће: естетско искуство и јресјуиничке праксе* (Стеријино позорје, Нови Сад 2018) и *Увод у нову теорију јозоришћа* (Нолит/Алтера, Београд 2011), и један од ко-аутора монографије *Нова кришичка теорија: филозофија забаве*, са Дивном Вуксановић и Драганом Ђаловићем (Естетичко друштво Србије, Београд 2021). Од 2012. до 2014. реализатор је научно-истраживачког пројекта „Теорија извођачких чинова: од драмског театра до друштвених промена“ при Академији уметности Универзитета у Новом Саду. Гостујући је предавач на Факултету умјетности у Подгорици и члан Естетичког друштва Србије.

Одлуку о најбољој представи  
у Такмичарској селекцији доноси  
**Жири Округлог стола критике**

**Даринка Николић** (председница)  
**Исидора Поповић**  
**Влатко Илић**

Поред научноистраживачког рада, Влатко Илић је активан и у домену уметничког стваралаштва. Године 2007. добија Специјалну Стеријину награду за режију представе *Сам крај свећа*, по тексту Ж. Л. Лагарса, у продукцији Малог позоришта „Душко Радовић“. Редовно сарађује са драмским програмом Радио Београда (радио драме: *Pars Hostilis*, М. Караклајић; *Пет нивоа њећ разговора др Свећолика Плесника и др Марије Полек*, В. Клачар; *Исцељење*, Д. Вуксановић; *Тесџаменџ овој дана*, Е. Бонд; и друге); а међу његовим режијама издвајају се и: *Прича о војнику*, Стравински/Рама, Београдска филхармонија, 2018, *Ана Франк, према Дневнику Ане Франк*, НП „Стерија“, Вршац 2016; *Маркс у Сохоу*, Х. Зин, Царина/ЈДП, Београд 2013; као и серијал радова реализован у сарадњи са Војиславом Клачаром: *Формирање Х Владе Краљевине Кореје*, Hebbel Theater, Берлин 2009; *Оснивање III Универзитета у Краљевини Кореји*, Geschwister-Scholl-Haus, Лајпциг 2008; *Парламентарна Историја Кореје*, Белеф 2007, и други.

## Гласање публике

Публика ће изабрати свог фаворита на 66. Стеријиним позорју гласањем на гласачким листићима након изведених представа у свим селекцијама.

**Жири Стеријине награде за критику  
„Миодраг Кујунџић“**

**Зоран Максимовић** (председник)  
**Симон Грабовац**  
**Мирослав Стајић**

**Жири награде за глумачку бравуру  
„Зоран Радмиловић“ Народног позоришта  
Тимочке крајине „Зоран Радмиловић“  
Зајечар и Стеријиног позорја**

**Владимир Ђуричић** (председник)  
**Александар Милосављевић**  
**Александар Гајин**



**Сећање**  
**Петар Марјановић**  
(1934–2020)

У новембру 2020. напустио нас је Петар Марјановић, драматург и театролог, прекаљен стеријанац који је оставио дубок траг у раду Стеријиног позорја. Рођен је 1934. у Београду, дипломирао је на Филозофском факултету у Београду, а последипломске студије завршио је на Филолошком факултету у Београду, где је одбранио докторску дисертацију код ментора Велибора Глигорића.

Од 1970. до 1975. био је драматург Српског народног позоришта.

Остаје у трајном сећању бројним генерацијама студената. Као доцент, ванредни и редовни професор предавао је на Академији уметности у Новом Саду готово тридесет година предмет Историја југословенске драме и позоришта. На Факултету драмских уметности у Београду предавао је као гост-професор Историју југословенске драме и позоришта, а од 1992. до пензионисања 2001. као редовни професор у сталном радном односу. Увод у театрологију предавао је на магистарским и мастер студијама ФДУ. Био је шеф Катедре за теорију и историју ФДУ. На Драмском одсеку Академије уметности у Новом Саду предавао је генерацији последипломаца театрологије Увод у театрологију.

Прве написе са позоришним темама објавио је у новосадској *Нашој сцени* 1958. Сарађивао је у листовима и часописима: *Савременик*, *Дело*, *Лешојис Мајице српске*, *Књижевне новине*, *Сцена*, *Пролог*, *Позориште* (Тузла), *Театрон*, *Полишка*, *Театар* (Москва), *Дијалог* (Варшава) и др.

Од 1970. до 1974. био је одговорни уредник, а од 1975. до 1991. главни уредник часописа *Сцена*. Током свог мандата успоставио је високе стандарде објављиваних прилога. Са својим сарадницима (Зоран Т. Јовановић – одговорни уредник, Радослав Лазић, Момир Пејовић) уредио је седамдесетак бројева *Сцене*, прибављајући овоме часопису статус водећег југословенског позоришног гласила. Осим тога, успео је да часопис представи европској јавности размењујући бројеве са италијанским и пољским позоришним часописима; напослетку, увео је праксу да једну свеску годишње са драмским текстовима југословенских аутора објави на енглеском језику и тиме омогући увид иностраним позоришним стручњацима у нашу драмску књижевност која је седамдесетих и осамдесетих година минулог века била у приметном успону. Круна његовог уредниковања је тематски двоброј који је изашао у последњем годишту његовог мандата. „Сцена“ 2–3/1990. са темом „Позориште и власт у Југославији (1944–1990): Друга страна медаље“ – обрачуни и забране, без скрупула разматра однос позоришта и власти у Југославији од 1944. до 1990. године. У уводнику стоји:

Уводнику стоји:

„У многим овде објављеним текстовима, често субјективно интонираним, откривени су подаци о судбини позоришних људи и позоришних представа досад непознати широј позоришној јавности Југославије. Ипак, у глобалној спознаји односа позориште–власт у раздобљу после рата остали смо у границама сазнања која смо слутили и пре овог тематског броја 'Сцене': да су често опаки људи и незналице доносили одлуке кобне по позоришне људе и по позоришни живот у Југославији.“

Од 1980. до 1982. био је стални позоришни критичар листа *Полиџика*. Објавио је тринаест театролошких књига, аутор је више текстова о јужнословенском позоришту и драми у иностраним енциклопедијским издањима, објавио је око 400 чланака, огледа, расправа, студија и позоришних критика. Учествовао је на многим научно-стручним скуповима у земљи и иностранству.

За свој рад вишеструко је награђиван: четири Стеријине награде (од којих је једна за нарочите заслуге на унапређењу позоришне уметности и културе), Велика плакета са повељом Универзитета уметности у Београду 2003, Ловоров венац Позоришног музеја Војводине за животно дело из области театрологије 2005, Златна плакета за животно дело Удружења универзитетских професора и научника Србије у Новом Саду 2006.

Петар Марјановић је зрачио интелектуалном и физичком лепотом. Онима који су га познавали недостајаће његово неисцрпно знање, савети и шарм.

## НОВА ИЗДАЊА СТЕРИЈИНОГ ПОЗОРЈА



Едиција „Синтеза“, 2019.  
**Жана Пејановић:**  
**Деспоти и њихови демони.**  
*Фигура оца у историјској драми српској предромантизма и романтизма*

Др Жана Пејановић аргументовано образлаже резултате дијахронијског и синхронијског истраживања српске историјске драме 19. века. Пажљива селекција релевантне истраживачке грађе била је добра полазна тачка за свеобухватну анализу фигуре оца као недовољно проученог тематско-мотивског, чак и жанровског феномена. Упркос изузетно обимној грађи која је настала током једног века (вероватно најзначајнијег и најдинамичнијег у рађању и развоју српске драме), резултати истраживања

дати су логично, јасно и прегледно. У завршном приказу ауторка се определила за синтезу широког спектра књижевноторијских тумачења српске драмске књижевне грађе, уз посебан осврт на резултате које је дало проучавање типологије ликова очева-деспота, као „репрезентативних“ носилаца морално-етичких вредности (конзервативне) патријархалне заједнице.

(Проф. др Радослав Љ. Ераковић,  
 Одсек за српску књижевност и језик,  
 Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду)

## ЗАУСТАВИТЕ ЗЕМЉУ, СИЛАЗИМ!

*Прљаво казалиште*, загребачки рок састав (1988):  
 Зауставите земљу, силазим,/није ми до ничег, одлазим./  
 (Ја баш одлазим.)

Ова рубрика неће увек обрађивати појаве доминантне у овогодишњим представама. Групни портрет света сликом неким од осврта о ПОРАСТУ СВЕГА: мржње, расизма, антисемитизма, мизогиније, празноверја, геронтофобије и гераскофобије, насиља над женама и децом, заговарања милитаризма, неједнакости у богатству, атака на начела људских права и слобода, смањења ресурса и озбиљних еколошких промена на планети. И ми ћемо бити на слици, под маскама. Испод се не види наша највећа мора: СТРАХ.

## ЖИВКА ПОПЧИТЕЉКА

Кад је *Министарка* са сарадницима била у званичној посети Позорју?

Од 1956. до 2003. ниједном да сврати.

Године 2004. нешто се навадила, па се у Нови Сад двапут запутила:

– НП Сомбор, режија Горчин Стојановић, Биљана Кескеновић као Живка Поповић, све са визиткартом.

– НП Београд, режија Јагош Марковић, Радмила Живковић (Живка).

Године 2013, Сатиричко казалиште „Керемпуч“ Загреб (Хрватска), режија Оливер Фрљић, Елизабета Кукић (Живка). Премијера 22. септембар 2012. За само шест месеци 50 извођења и 30.000 гледалаца.

Године 2014, Позориште „Бошко Буха“ Београд, режија Татјана Мандић Ригонат, Горан Јевтић (Живка).

*Појечитиљ* – назив за министра у устаничкој влади после Првог српског устанка. Дана 11. јануара 1811. основана прва министарства. Још 1805. донета одлука о оснивању правитељствујућег совјета сербског као централног органа власти у устаничкој Србији. Први министар просвете је Доситеј Обрадовић. Предвиђено је шест попечитеља: за војску, финансије, правду, просвету и цркву, иностране и унутрашње послове.

У периоду 1834–1835, попечитељ правосудија и просветенија био је и цензор! *Сербских новина*.

Краљевина СХС није имала јединствен грађански законик, али је српске жене изједначавао са „малолетницима, ментално поремећеним и суманутим лицима, распикућама и пропалицама“ (1926). Након деценија борбе, жене су се 11. августа 1945. избориле за право гласа у Југославији.

**Прва жена министар код нас:** Митра Митровић (1912–2001), књижевница, један од оснивача листа *Жена данас*, факултетски образована, учесница НОБ-а, прва жена уписана у књизи заточеника Бањичког логора. Прва министарка (просвете) у историји Србије која улази у владу. Потом је министарка председница Савета за просвету, науку и културу. Из политичког живота изопштена је почетком 50-тих, кад је јавно стала у одбрану бившег супруга, дисидента Милована Ђиласа. Објавила књигу мемоара *Рајно њушовање, Право гласа жена доказ и оруђе демократије*.

Сигурни смо у једно: Попадија (протиница) ће заувек бити супруга православног свештеника код Срба.

У предговору аутор пише: *...У њим малим срединама, које се не одвајају од оне равне линије живоја, нема дојаја, нема емоција, нема сензација... Из ње и њакве средине ја сам узео за руку једну добру жену и добру домаћицу... и изнео је изнад њене нормалне линије живоја. Такав један поремећај на њеразијама живоја кадар је учинио да људи изгубе равнотежу...*

„Нушићев Човек се – сам и против свих – ослободио ње-њвековној ројсџва. Он је сујетан, самосвестан, хвалисвац... Високо држећи до себе, такав човек, да би сачувао самоилузију о себи, готов је на снисходљивост којом ће успети да у реалном свету подметне сопствено самоуважавање. То је Човек с ногом. Ту је генијално што га Нушић даје са дефектом хромости... Он чврсто не стоји обема ногама на земљи. ...А како у Србији нема ни феудализма ни племства (у Аустро-Угарској племићке титуле могле су се куповати), за издизање изнад богатства преостаје још једино – власт...“ / Бора Глишић, „Нушић – Антидрама“, *Српска књижевност у књижевној кријици*, Драма, прир. Рашко В. Јовановић, Нолит, 1973)

**Савет:** Крај вечери засладите музичким видео-радом: André Rieu & his Johann Strauss Orchestra & Gheorghe Zamfir performing *The Lonely Shepherd* live in Romania. Хиљаде људи, на тргу у летње вече, не дишу, уживају, грле се, осмехују и плачу. Без маске и дистанце.

Приредила Александра КОЛАРИЋ

## АКРЕДИТОВАНИ

**Билтен 66. Стеријиног позорја:** Наташа Гвозденовић, Милена Кулић, Снежана Милетић, Бранислава Опрановић, Мина Петрић, Урош Чупић, Никола Ђоновић, Борисав Матић. Фоторепортери: Марина Блашковић, Бранислав Лучић

**Политика:** Борка Голубовић Требјешанин

**Компанија Новости:** Јованка Симић, Ненад Карлић (фоторепортер)

**Дневник:** Наташа Пејчић, Игор Бурић, Мирослав Стајић

**Данас:** Гордана Нонин, Златко Паковић

**Блиц:** Тања Њежић

**Magyar Szó:** Валерија Божоки

**Нова.рс:** Светислав Јованов, Ненад Михајловић (фоторепортер)

**Новосадски репортер:** Зоран Сурла

**Хоћу у позориште,** часопис и портал: Милица Амићић, Александра Никодијевић

**Нови магазин:** Драгољуб Селаковић

**Нова мисао:** Мирко Себић

**Новосадски репортер:** Марија Магдалена Идеи Трифуновић

**Танјуг:** Станислава Кинешки

**Слободна Далмација:** Небојша Димитријевић, Мирон Џуња (фоторепортер)

**Телевизија Војводине:** Нада Зорић, Ивана Петровић, Милица Вукмановић, Јелена Јокић, Милица Ранчић, Ивана Зечевић, Соња Митровић, Сташа Јамушаков, Ива Јованчић, Славица Брачевић

**Радио телевизија Србије:** Слободан Савић, Оливера Милошевић

**Новосадска ТВ:** Гаљина Чобанов, Предраг Радосављевић

**РТВ Пинк:** Миљан Витомировић

**ТВ Курир:** Адријана Глишић

**ТВ Мост:** Александра Живановић

**ТВ Шабац:** Ђорђе Дамјановић

**ТВ продукција Helm Cast:** Никола Шијан

**The Theatre Times NY:** Борисав Матић

**ЈМУ РТВ (Први програм радија):** Татјана Новчић Матијевић

**РТС Радио Београд 2:** Мишка Кнежевић

**Радио 021:** Гордана Михајловић

**Радио апарат:** Андреј Чањи

**РТ Босне и Херцеговине, БХ радио 1:** Данијела Регоје

**Корзо, портал за урбану културу и баштину:** Бојана Каравидић

**Културама**, интернет портал: Ивана Малетин Ђорилић  
**Belgrade Edit Culture Blog**: Марко Радојичић  
**Култ**, интернет портал: Мина Кулић  
**Културника**: Ненад Перић  
**Војвођански новинар**: Јелена Допуђ  
**Независна критика**: Мина Станкић

**Култура.мк Скопље**: Сашо Огненовски  
**Алмакос постао Скопље**: Бесфорт Идризи, Фјола Зекири  
**Travel & Share**: Гордан Горуновић  
 Стефан Кецо, фотограф  
 Срђан Дорошки, фотограф

## СУТРА НА ПОЗОРЈУ СУБОТА, 19. ЈУН

**10.00 часова** / СНП, горњи фоаје Сцене „Јован Ђорђевић“  
**Сцена, маска, костим, лутка**  
 Отварање изложбе, уручење награда  
 Организатор: Центар за ликовно васпитање деце и омладине Војводине

**11.00 часова** / Такмичарска селекција  
**Округли сто: Госпођа министарка**

**16.00, 18.00, 20.00 и 22.00 часа** / Културна станица Свилара (Ђорђа Рајковића 6б)  
 Програм „Друга сцена“  
**КАО ДА КРАЈ НИЈЕ НИ САСВИМ БЛИЗУ**  
 Текст: Маја Пелевић  
 Режија: Никола Завишић  
**Битеф театар Београд**

**18.30 часова** / СНП, Сцена „Јован Ђорђевић“ (публика је на сцени)  
 Такмичарска селекција  
**КУС ПЕТЛИЋ**  
 Текст: Александар Поповић  
 Режија: Милан Нешковић  
**Народно позориште/Народно казалиште/ Nepszínház Суботица**

**21.00 час** / СНП, Сцена „Пера Добриновић“  
 Такмичарска селекција  
**ДЕОБЕ**  
 Према истоименом роману Добрице Ђосића  
 Драматизација: Спасоје Ж. Миловановић  
 Режија: Југ Радивојевић  
**Српско народно позориште Нови Сад, Народно позориште Ниш, Народно позориште Приштина са седиштем у Грачаници**

стојим  
 гледам се  
 гледам обрнуту себе  
 то ми се јавља у сновима  
 да су ми руке прекратке  
 да ми је глас покидан  
 да су ми ноге нестале  
 гледам обрнуту себе  
 видим одраз иза себе  
 иза мојих леђа  
 завлачим руку  
 као да крај није ни сасвим близу нас  
 као да крај није ни сасвим близу  
 (Маја Пелевић, *Као да крај није ни сасвим близу*)

МИЉА: Никад те у партију неће примити. ПИЛЕ: А чему би ми служило и да ме приме?

МИЉА: Просперирао би. Пустили би те да завршиш Медицински факултет, постао би доктор, па би можда догурао и до управника Болнице.

ПИЛЕ: Као да је данас за управничко место потребан докторат, кад су и министри здравља бивши бербери и келнери.  
 (Александар Поповић, *Кус ђеџлић*)

УРОШ: Готово је Видо. Сад ће у Прерову и у Трнави и тамо горе у Планини да почне велико врење и деоба. Ал нећемо више бити газде и надничари, ни другови, ни пријатељи, ни земљаци. Ни Срби. Само они који кољу и они који су за клање. Каме и вратови.

ВИДА: Не слути, Уроше. Љубиша, Љубиша, знаш ли где ми је син?

(*Деобе*, према истоименом роману Добрице Ђосића, драматизација Спасоје Ж. Миловановић)

**ЖЕЉЕ, ПОЗДРАВИ, ЧЕСТИТКЕ :-)**

**Пишите Билтену!**  
**[casopis.scena@gmail.com](mailto:casopis.scena@gmail.com)**